

Spalování komunálních odpadů a jaderná energetika – ekologické problémy ?

Chtěl bych na tomto místě vyjádřit svůj názor ke dvěma často diskutovaným problémům.

Prvním z nich je spalování komunálních odpadů, které je většinou ekologickými aktivisty zatracováno. Skládání těchto odpadů je sice v současnosti tou nejlevnější, avšak pro budoucí generace nejdražší alternativou. Je jen otázkou času, kdy toxické a perzistentní látky proniknou do dosud čistých spodních vod! Je schopen někdo říci, zda existuje ekonomicky výhodnější a ekologicky přijatelnější technologie, v porovnání se spalováním dobře vytríděného komunálního odpadu? V jednom však mají odpůrci spalování pravdu. Při spalování komunálních odpadů vznikají vysoce nebezpečné karcinogenní a genotoxické látky, novinářsky řečeno dioxiny. Ustavená odborná skupina při MŽP, již jsem byl léta členem, už v roce 1998 jednoznačně doporučila urychleně přijmout dioxinový emisní limit 0,1 ng TEQ/m³, již tehdy závazný pro země EU. Ten však byl z nepochopitelných důvodů uzákoněn až v roce 2002. A tak místo modernizace stávajících spaloven jsme kupovali zastaralé technologie, v západních zemích již neprodejné. V té době však naši sousedé v Rakousku a Německu uměli stavět natolik sofistikované spalovny, že tvorba dioxinů byla řádově snížena a přestala tak být pro spalovny ekologickým problémem. Naše zastaralé spalovny mají dosud s dodržováním emisních limitů nemalé problémy. Navíc, s odpadními popilkami s vysokým obsahem dioxinů si provozovatelé nevědí rady a zdá se, že uspokojivému řešení tohoto stavu není věnována ani odpovídající pozornost. Modernizace našich spaloven je investičně náročná, v řadě případů z technologických a ekonomických důvodů stěží realizovatelná. Ve světě množství spalované biomasy a komunálních odpadů výrazně vzrůstá, a tak významný pojem „Waste-to-Energy“ nabývá na významu při bilančních úvahách o výrobě elektrické energie. Drastické omezení skládkování komunálních odpadů, které bylo realizováno v SRN a připravuje se i v jiných zemích, je z tohoto hlediska pro moderní spalovny velikou výzvou! Budeme schopni v naší zemi v tomto směru následovat naše sousedy?

Často diskutovanou otázkou je i jaderná energetika. Naše společnost vložila do výstavby Temelína obrovské prostředky, aby jaderná elektrárna splňovala současné nároky na bezpečnost. Tehdy jsme byli ujišťováni výrobci elektrické energie, že jaderná energie bude iniciovat omezení velkých hnědouhelných elektráren, které byly postaveny za totalitního systému. Emise při spalování hnědého uhlí působily nevyčísitelné škody na lesních porostech a poškozovaly životní prostředí. Dnes nám odsířování ničí i nejkvalitnější ložiska vápence, který je znehodnocován přeměnou na málo použitelnou sádku. Dle mého názoru

soudobý způsob spalování hnědého uhlí je smutnou ukázkou zacházení se surovinami na technologicky nejprimitivnější úrovni, porovnatelné s vývozem surového dřeva. Když válečnému Německu docházely suroviny, byl na tehdejší dobu v naší zemi postaven neuvěřitelně pokrokový výrobní komplex, později nazvaný Stalinovými závody. Závod byl postaven v Litvínově v letech 1939–1941, v roce 1944 a 1945 byl anglickými a americkými spojenci bombardován, z více jak 70 % zničen a již neobnoven. Z hnědého uhlí se vyráběla zemní motorová nafta, surový benzin a celá řada surovin pro tzv. „kvalifikovanou chemii“, získávaných z dehtů. Dnešní znalosti vysokého zhodnocení hnědého uhlí pro potřeby chemického průmyslu jsou nesrovnatelně vyšší, a tak si kladu otázku, proč uhlí stále ještě jen spalujeme? Uhlí, vápenc, voda jsou bohatstvím naší země, jakož i tvůrčí a technické schopnosti našich lidí včetně jejich zdraví. Jsem hluboce přesvědčen, že nad tímto přírodním a společenským bohatstvím země by si měl stát zachovat svoji kontrolní funkci, aby tyto hodnoty byly směřovány ku prospěchu celé společnosti. Občas slyšíme úvahy o výstavbě nových elektráren na uhlí dopravených intenzifikací těžby uhlí. Velmi se obávám, že podnikatelé se surovinami se řídí filozofií rychlého zisku za každou cenu. Proč nediskutujeme o nejmodernějších koncepcích zpracování hnědého uhlí, které budou investicí do budoucího ekonomického růstu?

V roce 1968 jsem napsal článek „Uran – naše národní bohatství“, za který jsem ve svém životě hodně zaplatil. Jestliže si rozvojová země jako Indie, surovinově bohatá na thorium, postavila svůj energetický program na thoriových jaderných reaktorech, pak nikdy nepochopím, proč naše země se značnými ložisky uranu tuto cestu zatím odmítá, i když bychom byli energeticky saturováni na desítky let! Kde je autorita lidského poznání, využívání intelektuálního bohatství našich lidí, kde je schopnost se obklopovat schopnými lidmi pro progresivní rozhodování o strategii rozvoje společnosti v současné tvrdé světové konkurenci států a národů?!

Nedovedu zhodnotit, do jaké míry je pocit současné absence zdravého „selského rozumu“ důsledkem mého věku, příliš osobního vnímání ovlivněného mojí prací či pro mne nepochopitelné a neviditelné ruky trhu. Zákonitosti trhu, které jsou hybnou silou ekonomického růstu a mají dnes již globální charakter, však nemusí být za všech okolností v souladu s národními zájmy. Ať je to jakkoliv, současný stav mne znepokojuje a je důvodem, proč jsem se chtěl se svým názorem na něj s vámi podělit.

Vladimír Pekárek